

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HYVÄ KÄYTÄNTÖ

YMPÄRISTÖAGENTTITOIMINTA

Avainsanat: osallisuus, yhteisöllisyys, yhteistyö, koulu, toimintavinkki, energian ja veden säästö, jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys, kestävä elämäntapa

Kenelle: kouluille, koulujen yhteistyökumppaneille

Tavoite

Oppia ja opettaa ympäristöasioita kouluissa siten, että oppilaat toimivat itse asiantuntijoina.

Hyvä käytäntö pähkinänkuoressa

Ympäristöagenteiksi koulutetut oppilaat opettavat toisille oppilaille sekä opettajille ja muulle henkilökunnalle esimerkiksi kierrätystä ja lajittelua ja antavat toiminnasta palautetta.

Toteuttaminen

Ympäristöagenttitoiminta voidaan toteuttaa esimerkiksi kerhona. Kerhon vetäjänä toimii asiaan perehtynyt opettaja, joka saa työstään kerhopalkkion tai suunnitteluryhmän/johtoryhmän jäsenen palkkion. 10–20 ylä- tai ala-kouluikäisen oppilaan ryhmä tapaa viikoittain säännöllisesti kerhotuntien puitteissa (esimerkiksi 30 min/kerta, kerran kuussa pidempi kokous). Oppilaat käyvät aloituskoulutuksen ja myöhemmin jatkokoulutuksia. Koulutusta tarjoavat myös alan asiantuntijat (esim. jätehuoltoyritykset). Olennainen osa agenttitoimintaa on leirikoulut, joihin kaikki agenttioppilaat pääsevät ainakin kerran lukukaudessa. Päivän tai parin mittaiset leirikoulut voidaan järjestää yhdessä toisten koulujen kanssa siten, että kukin agenttikoulu vuorollaan järjestää leirikoulun omalla alueellaan. Leirikoulut motivoivat oppilaita: he voivat jakaa tietoaan toistensa kanssa, tehdä yhdessä vaikkapa luontoaiheisen pelin ja saada tietoa myös ulkopuolisilta kouluttajilta. Leirikoulut voidaan järjestää osana koulun muuta leirikoulutoimintaa.

Koulutetut agentit seuraavat koulun lajittelua ja kierrättämistä sekä neuvovat ympäristöasioissa niin toisia oppilaita kuin opettajia ja muuta henkilökuntaa. Toiminta edellyttää, että jätehuolto on järjestetty oikein jokaisessa luokassa ja muussa koulun tilassa. Kaikissa luokissa tulee olla jätteiden lajitteluun tarkoitettujen oikeilla merkinnöillä varustettujen astioiden (esim. paperi, pahvi, biojäte, metalli, lasi, energiajäte), ja agentit ohjeistavat koko kouluyhteisön jätteiden lajitteluun. Agentit seuraavat lajittelua tekemällä luokkiin täsmäiskuja, ja tarkistavat kuinka jätteet on lajiteltu. He antavat lajittelusta palautetta esimerkiksi hymynaamoin (surullinen naama – jätteet on lajiteltu väärin, neutraali naama – osa jätteistä on mennyt oikeisiin astioihin, mutta vielä on parannettavaa, iloinen naama – jatkakaa samaan malliin!). Ympäristöagenttikerho järjestää agenttitoiminnan ohessa myös koulutuksia luokille, opettajille tai toisille kouluille. Toiminta saattaa jatkua vuosia ja oppilaat oppivat agenteina jätteiden lajittelun asiantuntijoiksi. On hyvä, että oppilaille annetaan mahdollisuus erikoistua eri aiheisiin (esimerkiksi energian säästämiseen, kestävään kehitykseen,

YMPÄRISTÖAGENTTITOIMINTA

Reiluun kauppaan), joita he esittelevät esim. ympäristömessuilla muille oppilaille. He voivat myös auditoida esimerkiksi luokahuoneiden lämpötiloja seuraamalla täsmäiskuin jokaiseen luokkaan asennettuja lämpömittareita ja antamalla siitä palautetta kouluisännälle. Yhteistyö vanhempien kanssa on myös hedelmällistä, sillä sitä kautta oppilaat voivat päästä auditoimaan myös yrityksiä. Agenttien esityntymisvalmiudet kehittyvät, kun he esittelevät asiaa muille oppilaille, huoltajille ja tiedotusvälineille myös englanniksi.

Resurssit

- Opettaja, joka suunnittelee jokaviikkoisen kokouksen ja organisoii kerhon toiminnan. Työaika menee keskimäärin 1–2h viikossa.
- Ympäristöagenttikerho (10–20 oppilasta), jolle pitää varata säännöllinen, kiireetön aika (esim. 30 min viikossa ja kerran kuussa pidempi kokous). Kokouksissa on hyvä tarjota pientä purtavaa, jotta oppilaat jaksavat kokousta vielä koulupäivän jälkeenkin.
- Yhteistyökumppanit, esimerkiksi asiantuntijakouluttajat.

Kokemuksia

Toiminnan on ensi kerran Suomessa käynnistänyt *biologian ja maantiedon lehtori Ulla Tiainen Ala-Malmin peruskoulussa Helsingissä*, ja toiminta on pyörinyt siellä vuodesta 1999 alkaen. Alusta asti Ala-Malmin peruskoulu on vienyt tietoa ympäristöagenttitoiminnasta myös muihin kouluihin. Koska toiminta on jatkunut jo kauan, Ala-Malmilla on koulutettu jo kymmeniä ympäristöagentteja, jotka ovat vieneet tietoutta mukanaan niin koteihin kuin uusiin kouluihin. Myös Helsingissä sijaitseva opetusviraston rakennus on auditoitu Ala-Malmin ympäristöagenttien toimesta osana Green Office -sertifikaattia.

Hyödyt kestävän kehityksen kannalta

Toiminta on erinomainen esimerkki yhteistyöstä ja lasten osallisuudesta, koska onnistuneeseen toimintaan tarvitaan koko koulun yhteistyötä. Myös vanhemmat ja yritykset voivat olla tärkeitä yhteistyökumppaneita. Toiminnalla on ekologisen kestävyuden kannalta niin suoria kuin epäsuoria vaikutuksia: toiminnalla säästetään luonnonvaroja, lajitellaan hyödyksi käytettävät jätteet sekä koulutetaan vastuullisia ympäristökansalaisia. Agenttitoiminnan myötä koulun muut nuoret sitoutuvat kestävän kehityksen teemoihin, kun ne tulevat käsitellyksi ympäristöagenttioppilaiden eikä opettajien kanssa.

Yhteystiedot

Ala-Malmin peruskoulu, Helsinki, Ulla Tiainen